

KNIŽNÁ KULTÚRA

ŽENSKÁ TLAČ NA SLOVENSKU

Vydávanie v minulosti a súčasnosti

Mgr. Eva Barnišinová*

História periodík vydávaných na území Slovenska a venovaných ženám siaha do 19. storočia. V tomto období boli tlačene predovšetkým noviny politických strán či periodiká rozličných kultúrnych organizácií a spolkov. Musíme dodať, že úspešných ženských tlačených titulov nebolo veľa a tie, ktoré existovali, boli zamerané hlavne na ženu ako osobu v domácnosti (gazdinú, manželku a matku).

V priebehu desaťročí sa však ženské magazíny obsahovo menili a začali sa zaoberať širším spektrom tém. K článkom venovaným kuchyni, receptom či starostlivosti o deti a ich výchove pribúdali príspevky s témami intímneho života, kozmetiky, módy, života známych osobností i spoločensko-politickej situácie.

CHARAKTERISTIKA ŽENSKEJ TLAČE

Dr. Michal Potembra v *Bibliografii slovenských novín a časopisov do roku 1918* zaradil prvé ženské periodiká do kategórie literárnych a zábavných časopisov. Luboš Šefčák a Zuzana Duhajová v publikácii *Dejiny slovenského novinárstva 1918 – 1968* (1999) hovoria o ženskej tlači ako podkategórii záujmovej tlače, t. j. tlače, ktorá prevažne patrí rozličným organizáciám (spoločenským, kultúrnym, cirkevným...) a zameriava sa na určitú sociálnu skupinu čitateľov alebo na ich záujmovú oblasť. Súčasná kategorizácia UNESCO (Tušer, 1999) charakterizuje ženské časopisy ako periodické publikácie, ktoré by mali vo svojom obsahu prinášať špecifické texty, určené výlučne alebo predovšetkým ženám. Zároveň ich zaraďuje do podkategórie periodík určených pre širokú verejnosť. Jonathan Bignell (1997) si pod pojmom ženské časopisy predstavuje tlačoviny, ktoré sa venujú kráske, móde, domácnosti, zdraviu a iným záujmom žien. Podľa Kadlecovej (2006) sa ženské časopisy vyznačujú tým, že viac ako polovicu ich obsahu tvoria fotografie a viac ako štvrtinu tvorí reklama. Pri porovnávaní obsahového materiálu mužských a ženských časopisov dospela k názoru, že v mužských časopisoch „vládne“ viac irónie a humoru a preberá sa v nich menej tém než v ženských. Curran a Renzetti (2005) konštatujú, že ženské časopisy tradične šíria „kult ženskosti“, akúsi definíciu ženskosti ako narcistického „ponorenia sa“ do seba samej – do fyzického vzhľadu, úspechu v práci a vzťahov.

PRVÉ ŽENSKÉ ČASOPISY

K prvým tlačovinám pre ženy vydávaným na území Slovenska môžeme zaradiť časopis *Dennica*, ktorý vychádzal v Ružomberku od roku 1898¹ do roku 1914, keď bolo vydávanie zrušené v dôsledku prvej svetovej vojny. Časopis založila slovenská spisovateľka Terézia Vansová.

* Slovenská národná knižnica, Martin
e-mail: eva.barnisinova@snk.sk

Obsah čísel tvorili príspevky zamerané na zábavné aj poučné čítanie a na spestrenie voľných chvíľ – rady na udržiavanie domácnosti, výchovu detí, mravné úvahy, básnické príspevky, povesti, inzeráty, módné správy, hádanky (rébusy, doplňovačky, prešmyčky...), témy venované zdravotníctvu i humorne ladené články. Podnázov časopisu sa v priebehu šiestnástich ročníkov menil trikrát: *Ženský list pre poučenie a zábavu* (1898 – 1907), *Ilustrovaný časopis rodiny pre literatúru a otázky spoločenské* (1907 – 1908) a *Obrázkový časopis ženský a rodinný s prílohou Rodina venovanou slovenskej domácnosti* (1910 – 1914); *Dennica* v roku 1909 nevychádzala (Potembra, 1958).

Charakter časopisu vystihla Margita Valehrachová-Matulayová v životopise Terézie Vansovej z roku 1937, v ktorom píše: „V *Dennici* uplatnili sa mladé talenty a rozvinuly sa, niektoré na veľkú pýchu a česť našej literatúry. *Dennica* bola obľúbená v najširšom kruhu obecnstva. Z počiatočného skromného nákladu vzrástla na 3000 kusov, čo bolo v tom čase zriedkavosť na slovenské pomery. Najjednoduchšie ženičky z ľudu ju mali práve tak rady ako aj ženy inteligentné, lebo Vansová našla správny spôsob, ktorým každému vyhovela.“

Karel Kálal v príspevku *Z dejín nášho časopisu*, ktorý vyšiel v prvom čísle *Dennice*, konštatuje: „... časopis bude školou pre mladé ženské talenty spisovateľské, bude radcom matkám ako vychovávateľkám, bude radcom gazdinám, bude radcom a vychovávateľom mladým dievčatom našim, odvracajúc ich od márninosti a k vážnym myšlienkam a k vážnej práci ich privádzajúc...“ (Hollý, 2011, s. 41 – 42).

Popri *Dennici* bola Terézia Vansová aj zodpovednou redaktorkou politicko-výchovného a vzdelávacieho časopisu *Slovenská žena* (1900 – 1923), ktorý vychádzal ako mesačník.

ŽIVENA

Pod redakčným vedením Eleny Maróthy-Šoltésovej a Pavla Socháňa vznikol v roku 1910 ženský časopis *Živena*, a to ako orgán spolku slovenských žien *Živena*. Časopis vychádzal do roku 1949.

Potemra (1968) uvádza, že *Živena* chcela byť tzv. ohniskom slovenských spisovateľov, preto uverejňovala aj „literárne slabšie“ príspevky (najmä zo začiatku), aby tak umožnila umelecký rast mladých spisovateľov. K stálym prispievateľkám časopisu patrila okrem Eleny Maróthy-Šoltésovej Ľudmila Podjavorinská.

Daniela Hrnčiarová (2015) konštatuje, že hoci sa *Živena* tradične zaoberala najmä literatúrou a umeleckým životom, na jej stránkach sa pravidelne objavovali rubriky *Výchova*, *Sociálna starostlivosť* či *Naše dieťa*, ako aj články venované vývinu, výžive a opatere detí. Ako vyplýva z príhovoru Eleny Maróthy-Šoltésovej a Pavla Socháňa (*Prívet k nášmu obecnstvu*) v 1. čísle *Živeny* (1910, s. 2), cieľom mesačníka bolo stať sa slovenským beletristickým časopisom, ktorý „chcel by byť blízkym priateľom každej šľachetnej slovenskej duše. Rád by sa stal kozúbkom, na ktorý by každý slovenský literát prikladal svoje polienka a pri ktorom by každý čitateľ a menovite každá čitateľka sa zohriali a potešili“. Obsah prvých čísel bol tematicky rozdelený na rubriky *Básne*, *Krásna próza*, *Poučné články* a *Obrazy*. K rozsahovo menším patrili rubriky *Pre domácnosť*, *Zo spolku Živeny*, *Zo ženského sveta*, *Literatúra*, *Všeličo*, *Smiechoty*, *Spolkové správy*, *Listáreň redakcie*...

Časopis vychádzal spočiatku v menej nákladnej úprave, t. j. bez ilustrácií a v menšom formáte. Technická stránka sa zlepšila v roku 1915, keď sa zvýšila cena predplatného. V záverečnom dvojčíslu (č. 11 – 12) VI. ročníka (1915, s. 380) administrácia *Živeny* predstavila zopár zmien: „... okrem beletristickej časti zavedieme i nové rubriky, ale menovite budeme hľadať zaviesť detský kútik, aby aj naše milé malé detváky mohli *Živenu* vziať do ruky a samie alebo s rodičmi prečítať si môcť veršiček, detský rozumček, pozrieť a zasmiať sa obrázku, alebo rozlúštiť hádanku“. K Detskému kútiku neskôr pribudla druhá prí-

loha – *Obrázková príloha Živeny* a objavili sa tiež nové rubriky – *Zo sveta*, *Výchova*, *Pre kuchyňu*, *Záhradníctvo*, *Drobnosti*...

OSTATNÁ ŽENSKÁ TLAČ V OBDOBÍ ŽIVENY

V prvých desaťročiach 20. storočia vychádzali okrem *Živeny* aj ďalšie periodiká. Šefčák a Duhajová (1999) spomínajú mesačník *Gazdiná* s podtitulom *Časopis kresťanských žien a dievok* (v rokoch 1925 – 1937 vychádzal ako príloha časopisu *Slovenský gazda*), *Radcu našich gazdiniek* (v rokoch 1935 – 1939 vychádzal ako príloha časopisu *Slovenský družstevník*), slovenskú „mutáciu“ českého týždenníka *List paní a dívek* nazvanú *Slovenka* (1930 – 1935)² a ilustrované týždenníky *Dennica* (1938 – 1939) a *Nová žena* (1938 – 1944). V 23. čísle denníka *Slovenský hlas* (roč. I, s. 9) *Novú ženu* charakterizovali takto: „... je oživením starej túhy a potreby mať časopis, eminentne slúžiaci ženským otázkam. Časopis, ktorý by mal bezprostredný vzťah k prítomnosti a podával ženu v optike jej založenia a poslania v živote verejnom i súkromnom. Azda najcennejšie pri Novej žene, dobre redigovanej, bohato ilustrovanej, látkovo rozmanitej a pesterj, je tá vznešená perspektíva, správny, odhmotnený pohľad na ženu. S Novou ženou sa tu nekompromisne hlási k slovu nový kult čistého, kladného a činorodého ženstva.“ Charakteristika pokračuje vymenovaním obsahového zamerania príspevkov (ideové, populárne štylizované úvahy o rodine, lekárske a praktické rady pre domácnosť a kuchyňu, móda...).

Od roku 1922 sa k ženským periodikám pridal dvojtýždenník *Proletárka* (1922 – 1929), ktorý vychádzal pôvodne ako príloha týždenníka Komunistickej strany Československa s názvom *Hlas ľudu*; od roku 1927 vychádzal ako samostatný časopis. Podľa Evy Škorvankovej (2017, s. 23 – 24) *Proletárka* prinášala „ideologicky vyhranený a revolučný pohľad na pracujúcu ženu a jej problémy“ a v duchu straníckej ideológie hlásala spoločný boj proletariátu. V obsahu *Proletárky* dominovali „agitačné a mobilizačné články, ktoré prezentovali potrebu bojovať za novú spoločnosť, ktorá by odstránila sociálne problémy a vyriešila utrpenie sociálne najslabších žien, ktoré museli zvládať pracovné zaťaženie, starostlivosť o deti a domácnosť. (...) Uprostred jej záujmu tak bola pracujúca žena, jej sociálne a osobné utrpenie, ponížovanie ľudskej dôstojnosti. Popri tejto dominantnej téme bola pozornosť venovaná aj každodenným „ženským problémom“, t. j. zdraviu, výchove, pedagogike, domácnosti, starostlivosti o deti..., ale aj tzv. dvojitému zaťaženiu žien (zarabanie peňazí a zároveň vedenie domácnosti).

Obdobou časopisu *Proletárka* bol týždenník *Nömun-kás* (1924 – 1925), ktorý vychádzal ako príloha *Munkásu*.

OD MNÍCHOVSKÉHO DIKTÁTU PO FEBRUÁROVÝ PREVRAT

V období po uzavretí Mníchovskej dohody (1938) a vzniku vojnového slovenského štátu (1939 – 1945) sa

nový režim usiloval prostredníctvom rôznych opatrení ovplyvňovať aj záujmovú tlač. Pre ženy naďalej vychádzal mesačník *Živena*, ktorý vo svojom obsahu okrem iného upozorňoval na negatívne dôsledky opatrení zavádzaných totalitným režimom. Týkalo sa to najmä politiky „návratu žien rodine“, t. j. obmedzovania zamestnanosti a vzdelávania žien (prepúšťanie vydatých štátnych zamestnaníc a učiteliek, znižovanie počtu dievčat na gymnáziách a v učiteľských ústavoch...). Tieto opatrenia boli zdôvodňované demagogicky, ich cieľom malo byť zabezpečenie rodiny a nastolenie sociálnej spravodlivosti. Proti obmedzovaniu štúdia žien odvážne vystúpila Zora Jesenská v článku *O obmedzení vysokoškolského štúdia žien* (*Živena*, 1941, roč. 31, č. 11 – 12, s. 320 – 327), ale ozývali sa aj absolventky vysokoškolského štúdia („Napred sa ísť musí!“, tamže, s. 327 – 334).

Okrem *Živeny* vychádzal v tomto období ešte ilustrovaný týždenník *Nová žena* a týždenník *Úsmev slovenských žien a dievčat* (1940 – 1943).

Slovenské národné povstanie (1944) výrazne prispelo k obnoveniu Československej republiky a jej demokratických princípov. V nasledujúcom období si svoje postavenie v ženskej tlači udržal len mesačník *Živena*. Spolok s rovnomeným názvom sa usiloval vydávať aj týždenník *Dennica*, no ten vychádzal iba štyri mesiace (15. 8. – 19. 12. 1945).

Novoutvorený Zväz slovenských žien začal vydávať časopis *Nová cesta* (1945 – 1946). Pôvodne to mal byť týždenník, od začiatku však vychádzal v dvojčísľach (Šefčák a Duhajová, 1999).

ŽENSKÁ TLAČ V ÉRE SOCIALIZMU

Komunistický prevrat v roku 1948 nastolil vo vtedajšom Československu totalitný komunistický režim a v jeho moci sa ocitla aj tlač. Definitívne prestala vychádzať *Živena*, záverečné číslo ročníka 1949 bolo vytlačené až v lete 1950. Príčinou zániku časopisu bol priamy zásah štátnej moci na základe rozhodnutia Povereníctva informácií a osvety.

Neskorší vpád vojsk Varšavskej zmluvy do Československa v roku 1968 a následná normalizácia s prísnu cenzúrou a ďalšími represívnymi opatreniami výrazne zasiahli do slobody prejavu novinárov, čo ovplyvnilo aj vydávanie tlačovín. Ich obsah bol v kontexte s politickou líniou komunistickej strany uniformovaný. Pozvoľné uvoľnenie prichádzalo až v polovici 80. rokov.

SLOVENKA

Významným medzníkom v histórii ženskej tlače sa stal 20. február 1948, keď prvý raz vyšiel masový obrázkový časopis pre ženy pod názvom *Slovenka*. Ako uvádza Andrea Šalingová (2000, s. 69), časopis bol určený ženám „odhodlaným budovať našu vlasť“. „*Slovenka* si ako svoje poslanie vytýčila stať sa časopisom pre modernú, zanietenu, aktívnu a novým myšlienkam otvorenú ženu. Jej poslaním sa stalo šírenie nových myšlienok a agitovanie pri udo-

máčňovaní nových spôsobov života. (...) *Slovenka* slúžila na otvorenú kritiku a odhaľovanie nedostatkov spoločnosti. Na jednej strane starých prežitkov, ktoré sa mali vykoreniť (alkoholizmus, ohováranie a klebetenie, nevzdelanosť), a na strane druhej nedostatkov spojených so zavádzaním nového spôsobu života (kvalita služieb, zásobovanie tovarom, budovanie jasli, opatrovateľských služieb, vzdelávacie kurzy pre pracujúcich, spolupráca rodičov so školou, školská dochádzka detí).“ *Slovenka* prinášala aj rady týkajúce sa súkromia, rodiny a sociálnych kontaktov.

Časopis vychádzal najprv dvojtýždenne v rozsahu 16 strán, a to ako slovenská mutácia časopisu *Venkovská žena*, vestníka vydávaného vtedajším ministerstvom poľnohospodárstva. V roku 1949 sa spojil s mesačníkom *Živena* a od roku 1952 vychádzal ako obrázkový týždenník jednotnej organizácie žien. Musíme dodať, že *Slovenka* si veľmi rýchlo získala obrovskú popularitu a v roku 1965 sa jej ako prvému obrázkovému týždenníku na Slovensku podarilo prekročiť náklad 200 000 výtlačkov!

V uvedenom období vychádzali okrem *Slovenky* aj iné periodiká určené pre ženské čitateľky. V prvom rade to bol obrázkový časopis pre maďarské spoluobčianky *Dolgozó Nő* [Pracujúca žena] (1952), ktorý vychádzal najprv ako mesačník, neskôr ako dvojtýždenník a napokon prešiel na týždennú periodicitu s upraveným názvom *Nő*. Jeho obsahovú náplň tvorili príspevky venované predovšetkým poľnohospodárskej problematike (Šefčák – Duhajová, 1999).

Na tomto mieste sa musíme zmieniť aj o českom ženskom časopise *Vlasta*, ktorý vychádzal ako týždenník a získal si mimoriadnu popularitu u čitateľiek v celom Československu. Časopis založila v roku 1947 poslankyňa, právnička a predsedníčka Rady čs. žen Milada Horáková a už v prvom roku vydávania dosiahol jeho náklad 100 000 výtlačkov. *Vlasta* prinášala články zamerané na osvetu, umelecké texty (poviedky, básne), ale aj typicky ženské témy, ako sú móda, zdravá výživa, výchova, cestovanie... Časopis vychádzal s detskou prílohou *Sluníčko sedmitečné*. S nástupom komunistického režimu sa stal orgánom Československého svazu žen. (<https://web.archive.org/web/20120426112340/http://www.bkovarikova.cz/texty/zajimavosti/z-historie-zenskeho-casopisu-vlasta.htm>)

ZAČIATKY MÓDNYCH ČASOPISOV

Okrem tém zameraných na vedenie domácnosti, starostlivosť o deti a voľnočasové aktivity sa ženská tlač špeciálne zamerala na módu.

Prvým módnym mesačníkom vydávaným na Slovensku bol magazín *Mariena* (1949 – 1950). V roku 1951 naň nadviazal magazínový mesačník *Móda a textil*, ktorý mal odzrkadľovať nové – socialistické trendy vo výrobe a v nosení odevu. Rastislava Stoličná (2003, s. 170) konštatuje, že v tomto „časopise zameranom na odevnú a textilnú kultúru možno nájsť aj veľa propagandistických článkov, ktoré zasväcovali čitateľky do nového socialistického spôsobu života a vyzývali ich k aktívnej účasti na politickej a osvetovej práci... (...) Krédom redakcie bolo: Každá fotografia, kresba, každý riadok je určený pre ženu, ktorá nemá nič spoločného s meštiackym spôsobom života a i v móde chce pretvoriť starý štýl obliekania na nový, vyhovujúci dnešku...“ Návrhy odevov boli v časopise prezentované v podobe fotografií a kresieb a k niektorým z nich boli vypracované strihy, ktoré si mohli čitateľky objednať v redakcii časopisu. Pre zaujímavosť: v roku 1956 bol v mesačníku *Móda a textil* prvý raz uverejnený model šiat zo „Západu“, ktorý bol prezentovaný na svetovej výstave v Bruseli.

Mesačník *Móda a textil* začal od roku 1961 vychádzať pod názvom *Naša móda* a od roku 1968 pod skráteným názvom *Móda*.

Z iniciatívy tamojšej redakcie začal vychádzať aj štvrťročník, neskôr dvojmesačník a napokon mesačník *Dievča* (1969 – 1995), ktorý bol určený pre dievčatá vo veku od 14 do 18 rokov.

Špecifikom časopisov *Móda* a *Dievča* boli vlastné návrhárske ateliéry, v ktorých vznikali inšpiračné kolekcie určené na publikovanie. Nôvum časopisu *Dievča* spočívalo aj v progresívnom podchytení kultu mladosti.³

K ďalším módnym periodikám patrili mesačník *Dorka*, zameraný na ručné práce (vychádzal od roku 1966 s podtitulom *Dobré rady každému*)⁴, a štvrťročník *Praktická Slovenka* (1968 – 1974), určený pre modernú domácnosť. Od roku 1968 vychádzal štvrťročník *Línia*, ktorý sa zaoberal estetikou životného prostredia.

V maďarskom jazyku začala vychádzať mutácia módného mesačníka *Divat és textil*, neskôr *Divat* (1953) a dvojmesačník *Barátnő* [Priateľka] (1969).

V tom istom roku sa začal vydávať dvojmesačník *Eva* (1969), ktorý bol orientovaný najmä na ženské účesy a kozmetiku. Magazín uviedol jeho prvý šéfredaktor Jozef Hamza slovami: „Milé čitateľky, dostali ste do rúk prvé číslo *Evy*, obrázkového magazínu, ktorý je určený vám všetkým, moderným a pestovaným ženám“ (Eva, č. 9/2019, s. 82). V 70. a 80. rokoch sa magazín stal najznámejším časopisom o kozmetike a kaderníctve a mal prívlastok „časopis o pestovaní krásy modernej ženy“. „Spočiatku sme mapovali kozmetické a kadernícke výstavy, súťaže, salóny a robili z nich reportáže. (...) a keďže v tom čase bol povolený len jeden časopis svojho zamerania pre celé Československo, *Eva* sa stala akýmsi poslom noviniek a trendov nie-

len pre odborníčky, ale aj pre laickú verejnosť;“ hovorí Gita Pechová, druhá šéfredaktorka časopisu (*Eva*, č. 9/2019, s. 147), a vyzdvihuje aj jej ďalšie prínosy: „Boli sme prvý časopis, čo chodil fotiť letnú módu k moru“ (*Eva*, č. 9/2019, s. 149).

OD NEŽNEJ REVOLÚCIE PO DNEŠOK

Zmena politického systému v roku 1989 priniesla zmeny aj do oblasti tlače. Po zrušení štátneho monopolu na vydávanie tlače (1990) vstúpili na mediálny trh noví vydavatelia a distribútori, čo malo za následok výrazný nárast počtu periodík⁵. K najrozšírenejším patrili spoločenské časopisy. V štúdiu Ivana Sečika *Vývoj systému periodickej tlače na Slovensku* sa uvádza, že v roku 1989 u nás vychádzalo osem časopisov pre ženy a v roku 1994 sa ich počet zdvojnásobil. Andrej Tušar v odbornom príspevku *Slovenská periodická tlač v rokoch 1990 – 2010* konštatuje, že obdobie po roku 2000 bolo bohaté na vznik viacerých úspešných časopisov. Zo ženských časopisov spomína mesačník *Emma* (2001), týždenník *Nový Čas pre ženy* a *Šarm* (2003), magazín *Beauty and Women* (2003), mesačník *Rebecca* (jeho predchodcom bol do roku 2004 časopis *Rodina*) či týždenník *Báječná žena*.

Aj po roku 1989 naďalej vychádzal týždenník *Slovenka*. Podľa Šalingovej (2000) *Slovenka* ako ženský – rodinný časopis nemala až do roku 1989 výraznejšieho konkurenta. V 70. – 80. rokoch sa stala „sprostredkovateľom a šíriteľom požiadaviek vládujúcej strany na čitateľov, ako občanov. (...) Listy čitateľov sa zameriavali na kritiku služieb a obchodu (...) Často sa vyskytovali konštatovania o kríze a ohrození súčasnej rodiny. Diskutovalo sa na tému angažovanosti žien, práce žien na vedúcich postoch, zvládania domácnosti, zaradenia do pracovného procesu (...) Najviac pozornosti si v časopise získala rubrika *Dotyky*, v ktorej čitateľa uverejňovali zoznamovacie inzeráty“ (Šalingová, 2000, s. 71). V 90. rokoch *Slovenka* vo svojich rubrikách „začala imitovať charakter časopisov pre mladšiu generáciu, časopisy pre ženy, časopisy pre teenagerov. Získala komerčnejší charakter...“ (Šalingová, 2000, s. 71).

Rovnako pokračovalo vydávanie časopisu *Eva*, ktorý sa však začal popri móde a kozmetike tematicky venovať aj tzv. celebritám, vzťahovým otázkam a intímnemu životu. Po roku 2000 vychádzal s podtitulom *Vaša*

najlepšia priateľka a od roku 2006 s podtitulom *Hriešne dobrá*. V súčasnosti je časopis *Eva* určený „pre dynamicke, aktívne a moderné ženy so snahou o sebarealizáciu, ktoré do seba investujú a chcú sa páčiť...“⁶ a patrí medzi tri najpredávanejšie ženské mesačníky v roku 2019 (podľa údajov ABC SR⁷). Minuloročnou jednotkou je *Evita magazín*, tretia pomyselná priečka patrí mesačníku *Emma*.

Tri najpredávanejšie ženské mesačníky za rok 2019

Názov periodika	Predaný náklad (ks)	Tlačený náklad (ks)
<i>Evita magazín</i>	22 512	43 140
<i>Eva</i>	22 493	42 595
<i>Emma</i>	21 318	38 685

Čo sa týka ďalších dvoch najpredávanejších slovenských ženských mesačníkov, *Evita magazín* vychádza od apríla 2015 a jeho šéfredaktorkou je slovenská spisovateľka Eva Evita Urbaníková. Mesačník má prinášať „skutočné príbehy skutočných žien a veľa ďalšieho zaujímavého čítania“.⁸ Mesačník *Emma* je „magazín o všetkom, čo moderná žena chce a potrebuje pre život. Informuje o moderných a trendových novinkách v obliekaní, kozmetike i životnom štýle. Prináša množstvo praktických rád, trikov a tipov. Odlahčeným spôsobom sa venuje témam, akými sú medziľudské vzťahy, láska, sex a kariéra. Nezabúda ani na koničky žien ako šport, cestovanie, kultúra, varenie a starostlivosť o domácnosť“.⁹ V roku 2015 mesačník zmenil logo, grafiku a svoj reklamný slogan na znenie *Tvoja ženská zbraň*.

AKTUÁLNY PREHĽAD

Zo Zoznamu periodickej tlače Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (k 14. aprílu 2020) vyberáme tlačoviny, ktoré vychádzajú v celoslovenskom rozsahu a sú určené primárne ženám: *Emma*, *Šarm*, *Beauty & Woman*, *Báječná žena*, *Chvilka pre teba*, *Napísané životom*, *Maminka*, *Slovenka*, *Nový čas pre ženy*, *Nový čas pre ženy extra*, *Eva*, *Woman*, *Praktická Slovenka*, *Šarmanťná žena*, *Madam Eva*, *Top Fashion*, *Dieťa*, *Tele magazín pre ženy*, *Chvilka pre teba – Tajomstvá ženy*, *Skutočné príbehy špeciálne*, *Napísal sám život špeciálne*, *Seniorka*, *Čas na relax Príbehy*, *Môj okamih šťastia* a *Môj svet šťastia*.¹⁰

POZNÁMKY

- Založenie časopisu priaznivo neprijali v Martine, najmä v redakcii *Slovenských pohľadov*, kde v *Dennici* videli ohrozenie. „*Dennica si však dala za úlohu pripravovať mladé ženské pokolenie za čitateľky a budúce prispievateľky práve Slovenských pohľadov*“ (Potemra, 1958, s. 53).
- Prvorepublikový časopis *List paní a dívek* vychádzal od roku 1924. Pre Prahu a okolie vychádzal *List paní a dívek* s titulom *Pražanka*, *List*

paní a dívek. Ďalšie mutácie boli tlačené pre Moravu (*Moravanka*, *List paní a dívek*) a pre Slovensko (*Slovenka*).

- <https://www.webumenia.sk/en/kolekcia/97>
- Od roku 2007 bol názov titulu upravený na *Moderná Dorka* a v roku 2009 časopis prestal vychádzať.
- Novela tlačového zákona z marca 1990 umožnila vydávať noviny a časopisy aj súkromným organizáciám a osobám. To malo za následok nárast počtu tlačovín aj ich obsahovej rozmanitosti.
- <https://www.newsandmedia.sk/produkty/print/eva/>
- <http://www.abcsr.sk/aktualne-vysledky/archiv-vysledkov/>
- <https://mafrasllovakia.hnonline.sk/titul/evita>
- <https://www.newsandmedia.sk/produkty/print/emma/>
- http://www.culture.gov.sk/pertlac/modul/tlac/zoznam?func=view;ept_nazov=;ept_uzregpos=1;ept_jazyk=1;ept_periodicita_id=;ept_tematicaskupina3_id=41;ept_podvys1_vys=;pn=2
- http://www.culture.gov.sk/pertlac/modul/tlac/zoznam?func=view;ept_nazov=;ept_uzregpos=1;ept_jazyk=1;ept_periodicita_id=;ept_tematicaskupina3_id=41;ept_podvys1_vys=;pn=2

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- BIGNELL, J. *Media Semiotics: an introduction*. Manchester: Manchester University Press, 1997. 223 s.
- CURRAN, J. D. – RENZETTI, M. C. *Ženy, muži a spoločnosť*. Praha: Karolinum, 2005. 642 s.
- HOLLÝ, K. *Ženská emancipácia: Diskurz slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia*. Bratislava: Prodoma, 2011. 178 s.
- HRNČIAROVÁ, D. „Slovensko bez dorastu?“ od A. Churu a populačná politika na Slovensku na prelome 30. a 40. rokov 20. storočia. In: *Populačné štúdie Slovenska 6*. Bratislava: Muzeológia a kultúrne dedičstvo, 2015, s. 7 – 33.
- KADLECOVÁ, K. *Ženské časopisy pro pokročilé: literární interpretace a kritická analýza diskurzu měsíčníku Marianne*. Liberec: Bor, 2006. 114 s.
- MARÓTHY-ŠOLTÉSOVÁ, E. – SOCHÁŇ, P. Prívet k nášmu obecnstvu. In: *Živena*. – Roč. 1, č. 1 (1910), s. 2.
- POTEMRA, M. *Bibliografia slovenských novín a časopisov do roku 1918*. Martin: Matica slovenská, 1958. 145 s.
- SEČÍK, I. Vývoj systému periodickej tlače na Slovensku. In: *Otázky žurnalistiky*. – Roč. 37, č. 4 (1994), s. 265 – 270.
- Slovenský hlas*. – Roč. 1, č. 23 (1938).
- STOLIČNÁ, R. Recepčia svetovej módy v odevnej kultúre na Slovensku v 20. storočí z pohľadu etnológie. In: *Slovenský národopis*. – Roč. 51, č. 2 (2003), s. 158 – 177.
- ŠALINGOVÁ, A. Reflexia spôsobu života v dobovom rodinnom časopise (na príklade analýzy rodinného časopisu Slovenska). In: *Etnologické rozpravy*. – Roč. 7, č. 1 – 2 (2000), s. 91 – 127.
- ŠEFCÁK, Ľ. – DUHAJOVÁ, Z. *Dejiny slovenského novinárstva 1918 – 1968*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1999. 245 s.
- ŠKORVANKOVÁ, E. Otázka regulácie pôrodnosti na stránkach ženskej komunistického tlače na Slovensku. In: *Populačné štúdie Slovenska 10*. Bratislava: Muzeológia a kultúrne dedičstvo, 2017, s. 17 – 45.
- TUŠER, A. *Ako sa robia noviny*. Bratislava: Sofa, 1999. 219 s.
- TUŠER, A. Slovenská periodická tlač v rokoch 1990 – 2010. In: *Otázky žurnalistiky*. – Roč. 54, č. 1 – 2 (2011), s. 94 – 105.
- VALEHRACHOVÁ-MATULAYOVÁ, M. *Terézia Vansová*. Praha: Státní nakladatelství, 1937.